

Adviesnota aan de raad

Raadsvergadering: 26 oktober
2023

Agendanummer:

Team: AO

Zaaknr: 3586-2022

Onderwerp: Verordening Nadeelcompensatie

Aan de raad

Inleiding

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De bestaande wetgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving - ruimtelijke ordening zal dan veranderen en deels opgaan in de nieuwe Omgevingswet.

Met de nieuwe Omgevingswet veranderen ook de regels voor planschade en nadeelcompensatie. Het is dan ook noodzakelijk om een nieuwe Verordening nadeelcompensatie vast te stellen om structuur te bieden in het proces voor het afhandelen van aanvragen om schadevergoeding. We volgen daarbij in basis het model vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeente (VNG). We voorzien daarnaast nog in enkele gemeentelijke procedure bepalingen over het doen van een aanvraag, afhandeltermijnen en het instellen van een adviseur of adviescommissie. Daarnaast zijn alle onnodige gegevens uit het kader van deregulering geschrapt.

Het gaat bij nadeelcompensatie niet alleen om schade veroorzaakt door rechtmatige besluiten, maar ook om schade veroorzaakt door rechtmatige feitelijke handelingen. Nadeelcompensatie is dus breder dan planschade. Nadeelcompensatie is de overkoepelende term voor schade die rechtmatig door de overheid wordt veroorzaakt. Omdat de Omgevingswet niet voorziet in Overgangsrecht, zal de bestaande Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in schade WRO Gemeente Gemert-Bakel 2009 nog niet worden ingetrokken. Deze blijft immers nog van kracht op de gevallen die zien op de uitvoering van de Wet ruimtelijke ordening. De Wet ruimtelijke ordening kent immers een overgangstermijn van 5 jaar.

Beslispunten

1. De Verordening nadeelcompensatie gemeente Gemert-Bakel vast te stellen

Dit onderwerp is aan de orde geweest in:

- Beeldvormende raadsbijeenkomst 13 september 2023
- College vergadering d.d 19 september 2023
- Commissie Ruimte en Mobiliteit d.d. 11 oktober 2023

Samenhang met eerdere besluiten en/of beleidsprogramma / raadsprogramma

1. Omgevingswet (Ow); Nadeelcompensatie, afdeling 15.1 (artikelen 15.1 t/m 15.10) van de Omgevingswet en hoofdstuk 22 Ow, overgangsbepalingen nadeelcompensatie.
2. Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in schade WRO Gemeente Gemert-Bakel 2009 blijft (nog) van toepassing voor aanvragen planschade die op grond van het oude recht moeten worden afgehandeld op grond van het overgangsrecht, Invoeringswet Omgevingswet (hierna: lw). Zie tevens de toelichting van de Invoeringswet Omgevingswet Paragraaf 4.2.7 lw waarin is weergegeven dat het oude recht en dit betekent ook de oude verordening van toepassing blijft op deze gevallen. Uit het oogpunt van rechtszekerheid is het wenselijk om de oude verordening in stand te laten ter afhandeling van aanvragen die onder het oude recht (Wet ruimtelijke ordening) moeten worden afgedaan. De aanvragen op basis van de oude regelgeving worden ook zoveel als mogelijk via ook via het oude aanvraagformulier afgehandeld.
3. Titel 4.5 Algemene wet bestuursrecht

Beoogd effect

De Verordening nadeelcompensatie gemeente Gemert-Bakel vast te stellen die het heffen van een recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag mogelijk maakt, structuur in de procedure biedt alsmede keuzes maakt voor de afhandeling van aanvragen nadeelcompensatie.

Duurzaamheid

N.v.t.

Argumenten

1.1 Want een bestuursorgaan kan schade veroorzaken waarvoor een procedureregeling beschikbaar moet zijn

Indien een bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade veroorzaakt kan het zijn dat de benadeelde zich beroept op schadeloosstelling. Deze schade kan in sommige gevallen voor vergoeding in aanmerking komen. De wetgever hanteert daarbij in ieder geval de volgende uitgangspunten: de schade moet uit gaan boven het normale maatschappelijke risico, de schade moet een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treffen, de schade moet redelijkerwijs niet voor rekening van de aanvrager behoren te blijven en de tegemoetkoming mag niet voldoende anderszins zijn verzekerd. Het gaat hierbij niet alleen om schade veroorzaakt door besluiten maar ook om schade veroorzaakt door feitelijke handelingen.

1.2 De voorliggende Verordening Nadeelcompensatie is gebaseerd op het standaard VNG-model

De VNG heeft een standaard modelverordening Nadeelcompensatie opgesteld. De voor besluitvorming voorliggende nieuwe verordening is gebaseerd op dit nieuwe standaardmodel. Wel zijn er plaatselijke omstandigheden verwerkt in de verordening. Met name de procedure voor het indienen van een aanvraag en de behandeling van de aanvraag zijn meer concreet in de Verordening verwerkt ter verduidelijking. Dit helpt zowel de gemeentelijke organisatie alsmede de aanvrager tot het doen van een aanvraag. Daarnaast zijn enkele onnodige regels geschrapt uit het kader van deregulering.

1.3 De procedure voor het aanvragen van nadeelcompensatie is grotendeels geregeld in de Algemene wet bestuursrecht en de nieuwe Omgevingswet

De Verordening verwijst voor de te doorlopen procedure naar de nieuw in te voeren regeling voor nadeelcompensatie in de Algemene wet bestuursrecht (4:126 Awb ev.) en afdeling 15.1 nadeelcompensatie Omgevingswet. Op enkele punten zijn aanvullende keuzes gemaakt zoals vastgelegd in de Verordening nadeelcompensatie Gemert-Bakel 2022. De relevante wetgeving is voor een gedeelte in de procedureverordening direct geïmplementeerd om duidelijkheid aan belanghebbenden te verschaffen. Dit maakt de verordening beter leesbaar en begrijpelijk voor een ieder.

Er zal tevens worden gewerkt met een standaard aanvraagformulier, wat een aanvrager meeneemt in de procedure alsmede helpt bij het compleet indienen van een aanvraag.

1.4 De gemeente mag een recht heffen van maximaal € 500,-- voor het in behandeling nemen van een verzoek om nadeelcompensatie.

Dit bedrag komt overeen met het drempelbedrag uit de planschaderegeling. Het bedrag is bedoeld om lichtzinnige aanvragen tegen te gaan. Het dekt niet de gehele kosten van de procedure. Bij grondexploitatie plichtige plannen, niet zijnde gemeentelijke plannen, zal een bepaling opgenomen worden dat de advieskosten worden verhaald op de initiatiefnemer van het schadeveroorzakende plan-besluit. Het bedrag zal terug worden gestort aan de aanvrager indien het bevoegde orgaan besluit tot het vergoeden van schade.

1.5 Het college kan kiezen tussen een vaste deskundige, adviescommissie en een tijdelijke adviescommissie

Bij het benoemen van een vaste commissie wordt het aanstellingsbesluit door het college van burgemeester en wethouders genomen. Een vaste adviescommissie kan effectief zijn indien het aantal schadeaanvragen hiertoe aanleiding geeft, dat is op dit moment niet het geval in Gemert-Bakel. Bij de gemeente Gemert-Bakel worden jaarlijks gemiddeld 1 tot 4 aanvragen om planschade in behandeling genomen. Andere verzoeken om nadeelcompensatie buiten planschade om zijn er de afgelopen jaren niet geweest. Bij de eventuele benoeming van een onafhankelijke adviescommissie voor een specifieke aanvraag wordt de commissie bij het in behandeling nemen van die aanvraag aangesteld. Indien de deskundigheid in huis is, dan wel de schade onder de drempel valt van € 500,-- voor particulieren en € 1.000,-- voor bedrijven, dan wel het een herhaalde aanvraag of een aanvraag betreft waarvoor al advies is ingewonnen kan overwogen worden om geen adviescommissie in te stellen. Ingeval een tijdelijke commissie adviseert over een aanvraag is de mandaatregeling Gemert-Bakel hierop van toepassing.

1.6 De uitbetaling van de tegemoetkoming in schade vindt pas plaats na het onherroepelijk worden van het besluit op de aanvraag

In de huidige regeling wordt betaald na het toekenningsbesluit van het college. Partijen hebben daarna de mogelijkheid om in bezwaar en beroep te gaan tegen dit besluit. In de nieuwe regeling wordt aangesloten bij de wettekst van de Awb en de Ow, uitkering van de toegekende nadeelcompensatie vindt plaats als het besluit op de aanvraag onherroepelijk is. Een plan is onherroepelijk indien tegen het besluit geen bezwaar en beroep meer open staat. Er bestaat altijd ruimte om hier van af te wijken, bijvoorbeeld indien partijen hiertoe aanleiding zien. Het voordeel van bijvoorbeeld eerder betalen is dat er geen of minder wettelijke rente in rekening wordt gebracht. Het nadeel is dat bij teveel aan betaling het bedrag teruggevorderd zal moeten worden. Dat kan soms een traject zijn met financiële risico's. Dit is niet altijd gewenst en vandaar dat er maatwerk mogelijk moet zijn per concreet geval. We hebben daarbij voorzien in de Verordening.

Kanttekeningen

1. De Verordening nadeelcompensatie Gemert-Bakel beperkt zich tot nadeelcompensatie op grond van titel 4.5 van de Awb en afdeling 15.1 Ow. Andere schade oorzaken behouden zijn eigen stelsel.
2. Voor de afhandeling van aanvragen om tegemoetkoming in planschade onder de Wet ruimtelijke ordening blijft Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in schade WRO Gemeente Gemert-Bakel 2009 van kracht. Als de verjaringstermijn is verlopen van deze verordening en er zijn geen lopende zaken meer, dan zal op termijn deze verordening separaat door het bevoegde gezag (gemeenteraad) worden ingetrokken.
3. Schade onder het normaal maatschappelijk risico van 4% komen niet voor vergoeding in aanmerking. Dit is het eigen normale maatschappelijke risico dat elke aanvrager moet accepteren. Onder de huidige wetgeving is dat standaard bepaald op 2%. In de jurisprudentie was het gebruikelijk om dit te verhogen onder voorwaarden tot maximaal 5%. Nu dat het wettelijk is vastgelegd op 4%, is afwijking daarvan niet meer mogelijk. Dit schept duidelijkheid voor een ieder en voorkomt vele juridische discussies. Ook wordt nu alleen de werkelijke schade beoordeeld en niet zoals bij planschade de maximale planologische invulling.
4. Het is soms vooraf lastig te bepalen of er een adviescommissie moet worden ingesteld. In de Verordening zijn in de zaken benoemd, waarbij in ieder geval geen adviescommissie/deskundige zal worden ingesteld. Buiten deze gevallen blijft het maatwerk, waarbij het hebben van beleid kan helpen. Het formuleren van beleid kan door burgemeester en wethouders worden ingevuld, zodat vooraf duidelijk is wanneer wel en wanneer niet gebruik zal worden gemaakt van een adviescommissie. Vooralsnog zien we de noodzaak nog niet in tot het formuleren van beleid op dit aspect. We evalueren dit lopende de eerste jaren of daar wel behoefte aan is. We passen daarbij het gemeentelijke beleid van Stoplicht tot rotonde toe, zodat we geen onnodige regels vaststellen indien daar in praktijk geen noodzaak toe bestaat.

Financiën

- a. Er zijn geen additionele kosten te verwachten met de invoering van de nieuwe verordening. De uren voor het opstellen van deze verordening vallen onder regulier werk en voor het overige onder het project Invoering Omgevingswet.
- b. Aan te verlenen omgevingsvergunningen en ontvangstbevestigingen van meldingen omgevingsplan activiteiten zullen vanaf 1 januari 2024 voorwaarden moeten worden gesteld inzake het verhaal van gemeentelijke kosten van nadeelcompensatie. Ook in de principebesluiten vooraf zal dat kenbaar worden gemaakt. Dit is mogelijk door een voorwaardelijke verplichting aan de verlening of ontvangstbevestiging van de melding omgevingsplanactiviteit te verbinden.
- c. De gemeente sluit zo mogelijk en zo aan de orde met initiatiefnemer een verhaalovereenkomst waarin wordt vastgelegd dat de kosten voor nadeelcompensatie op initiatiefnemer zullen worden verhaald. Ook de advieskosten worden hierbij verhaald. Derhalve dient de initiatiefnemer als derde-belanghebbende bij de aanvraag om nadeelcompensatie te worden betrokken en na het onherroepelijk worden van de beschikking (na de bezwaar- en beroepsfase) aangeschreven te worden om de aan aanvrager onherroepelijk toegekende nadeelcompensatie aan de gemeente Gemert-Bakel te vergoeden. De Gemeente zorgt voor uitbetaling van de schade.
- d. Conform de wettelijke regeling wordt bij een gehele of gedeeltelijke toewijzing van een aanvraag om schadevergoeding, de toegewezen schadevergoeding aan aanvrager betaald inclusief de daarover verschuldigde rente vanaf de datum van de aanvraag binnen vier weken na het onherroepelijk worden van het besluit op de aanvraag. Als een tegemoetkoming in de schade wordt toegekend, wordt het betaalde recht á € 500,00 voor het in behandeling nemen van de aanvraag teruggestort.
- e. Voor het indienen van een verzoek tot het vergoeden van planschade is men een

bedrag van € 500,- verschuldigd. Dit legesbedrag kan in sommige gevallen lager uitvallen. Indien de indiener in de afgelopen twaalf kalendermaanden een inkomen heeft genoten van minder dan 110% van het wettelijk minimum inkomen, dan kan men aanspraak maken op een tegemoetkoming van € 400,-. Het inkomen wordt bepaald aan de hand van uw aangifte inkomstenbelasting van de belastingdienst. Dit houdt in dat en dan per saldo € 100,- betaalt voor het indienen van een verzoek tot het vergoeden van planschade.

Vervallen “oude” regelgeving

Geen. Pas als verjaringstermijn van 5 jaar is verlopen, zal de gemeenteraad voorgelegd krijgen om de oude “Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in schade WRO Gemeente Gemert-Bakel 2009”.

Juridische zaken

De verordening is op maat gemaakt voor de gemeente Gemert-Bakel op basis van het model van de VNG. Er zal gewerkt worden met een vast aanvraagformulier wat voorzien is van voldoende voorlichtingsinformatie. Dat helpt de burger/bedrijf bij het doen van een aanvraag. De Verordening bevat geen onnodige regels, zodat de verordening voldoet aan het beleid van Stoplicht tot Rotonde.

Uitvoering

De besluiten worden vertaald in de werkwijze, werkprocessen en dienstverlening.

- Beeldvormende avond d.d. 13 september 2023 (presentatie wordt geagendeerd voor college)
- Commissie Ruimte en Mobiliteit d.d. 11 oktober 2023
- Gemeenteraad d.d. 26 oktober 2023

Stap 1. Vaststelling van de Verordening nadeelcompensatie gemeente Gemert-Bakel;

Stap 2. Bekendmaking en inwerkingtreding van deze regeling;

De Verordening nadeelcompensatie gemeente Gemert-Bakel treedt tegelijk met de Omgevingswet in werking en wordt na vaststelling conform wettelijke vereisten bekendgemaakt. Naar verwachting / berichtgeving op 1 januari 2024.

Bijlagen

- Ledenbrief VNG met bijlagen

Ter inzage gelegde stukken

- De Verordening nadeelcompensatie gemeente Gemert-Bakel

Gemert, 19 september 2023

het college van burgemeester en wethouders,
Secretaris,

de burgemeester,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'G. Wouters', with a long horizontal stroke extending to the right.

G. Wouters

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'ing. M.S. van Veen', with a horizontal line underneath.

ing. M.S. van Veen